

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravištvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 279.

V Ljubljani, v torek 6. decembra 1898.

Letnik XXVI

Stari katoličani v Gradcu.

Iz Gradca, 4. dec.

Pravi smoter divje nemško-nacionalne gonje postaja čedalje prozornejši. Avstrija naj se kot provincija priklopi blaženemu rajhu! Ta konečni cilj velikonemškega stremjenja pa je dotlej nedosegljiv, dokler ne bodo vsi avstrijski Nemci hodili za Wolfom in Schönererjem. Zato je treba nemško katoliško ljudsko stranko uničiti, katoliško ljudstvo cerkvi odtujiti in mu pravo vero iz src iztrgati, zakaj, dokler bo nemško avstrijsko ljudstvo po večini verno, bo volilo odločne katoliške zastopnike, zveste domovini in cesarju, ki se ne bodo mogli in hoteli ogrevati za protestantsko Prusijo. Zato so izdali naši nemški neodrešenci geslo »Los von Rom« in povsod pričeli živahno agitacijo z izrecnim namenom, da katoličani odpadejo od vere.

Sobotni »Grazer Tagblatt« je prinesel kot prilogo »Oklic nemškemu katoliškemu ljudstvu v Gradcu.« V tem oklicu pozivlje dunajsko društvo starih katoličanov vrle Gradčane, ki so si priborili tako sijajno zmago nad vladnimi hlapeci, naj se otresejo rimsko-katoliškega jarma, naj se odpovedo rimskemu katoličanstvu, čegar politični zastopniki so se s slovanskimi sovragi pobratili in nemški narod izdali. Koliko verskih resnic je treba verovati, o tem ni zdaj govora, ko rimsko katoliška duhovščina z vso silo zatira nemško narodnost v cerkvi in iz nje izganja nemško petje in nemški duh! Sveta dolžnost vseh poštenih Nemcev bodi, da se spoje vsi v jedni narodni nemški veri! Kdor se čuti duševno zrelega in godnega, naj kar brž prestopi v protestantsko cerkev, ki je vzorna nemška narodna cerkev! Kdor pa ima še toliko predsodkov, da hoče ostati v katoliški cerkvi, v kateri je bil krščen in vzgo-

jen, v kateri so živeli in umrli njega predniki, ostani, toda ne v rimsko-katoliški, ampak v nemško-katoliški! V ti nemški cerkvi namreč se nahaja vse, kar v rimski, le vse bolj povzrojeno in veličastno izpremenjeno, kakor pač prija nemškemu duhu. Državni osnovni zakoni dovoljujejo tak prestop, torej ni nikakega zadržka več!

Proti koncu poučuje oklic, kdo je stari katoličan, in odgovarja, da vsakdo, kdor ne veruje v papežev nezmotljivost in hoče streti klerikalizem, t. j. gospodstvo rimskih ultramontancev, kdor ljubi materinsčino in hoče v nemškem jeziku Boga moliti, kdor ne mara ne za svetnike, ne za božja pota, ne škapulirje, ne rožne vence, kdor noče plačevati štolnine, kdor hoče, da se duhovniki ženijo in kot zakonski možje uče svoje vernike vzglednega življenja, kdor noče, da bi se duhovniki vmešavali v politiko, kdor želi imeti samo nemške duhovnike!

Namestništvo je prepovedalo nameravani javni shod z dnevnim redom: 1. Cerkev in narodna zavednost. 2. Stara katoliška cerkev kot nemška narodna cerkev, in pa pogovor, kako se osnuje v Gradcu društvo za razširjevanje te ideje. Vršila pa se je danes v evangelski cerkvi prva stara katoliška božja služba s primerno propovedjo. Cerkev je bila natlačena do zadnjega kotička.

Brezdvomno dosežejo nemški hujskači lepe vspehe tudi v tem oziru med narodno zbesnelimi in npravno propalimi Gradčani.

Državni proračun.

(Brzojavno poročilo.)

V današnji seji poslanske zbornice je predložil finančni minister dr. Kaizl državni proračun za leto 1899. Skupne državne potrebščine se proračunavajo na 760,280.793 gld., skupni državni dohodki pa na 760,754.834 gld. ter se pokaže

prebitek v znesku 468.041 gld. Prebitek je toraj za 119.113 gld. večji, nego v tekočem letu. Skupna potrebščina je v primeri z letošnjim letom večja za 37,413.962 gld. Za podlago skupnemu proračunu je služilo dosedanje kvotno razmerje.

Skupna potrebščina za totransko državno polovico znaša toraj 126,162.876 gld. ter je v primeri s potrebščino za l. 1898 per 121,464.529 gld. večja za 4,698.347 gld. Ako pa izvzamemo carinske preostanke v znesku 50.210.430 gld., ki so označeni v proračunu totranske polovice le kot prehajalni dohodki, pokaže se pravi prinos k skupnim stroškom v znesku 75,925.446 gld. ali za 1,160.707 gld. večji, kakor v letu 1898. — Dohodki leta 1899 so v primeri s prejšnjimi večji za 40,212.432 gld. Od teh odpade na proračun finančnega ministerstva 30,964.946 gld., in sicer: direktni davki 4,173.800 gld. (zemljiški davek 987.500 goldinarjev), splošni pridobninski davki 1,162.900 gld., pridobninski davki od podjetij, ki morajo polagati javne račune, 1,325.000 gld., rentni davek 520.000 gld., osebni dohodninski davek 4,895.600 gld., davek od mezd 90.400 gld. — Od proračunanega dohodka direktnih osebnih davkov v znesku 61,706.900 gld. pride v državno blagajno zakoniti del v znesku 51,863.300 gld., nadalje se dovoli prvi del popustov na zemljiškem in hišnem davku v znesku 6,840.200 gld. in konečno je znesek 3 milijonov nakazan deželni zakladom.

Indirektni davki so večji za 12,305.010 gld., od tega odpade na pravi užitninski davek 4,635.000 gld. V pokritje večjih stroškov povodom regulacije uradniških plač porabijo se blagajniški preostanki iz leta 1897.

Investicijski proračun je bogato dotiran. Potrebščine se proračunavajo na 31,093.094 gld., do-

LISTEK.

Spomini na dijaška leta.

Spisal J. B.—e.

(Dalje.)

Vsled smrti se je v domači hiši spremenilo marsikaj, kar je vplivalo na moje daljno šolanje. Posvetovala sva se z očetom ter sklenila, da bom nadaljeval učenje, a ne več v Ljubljani, temuč v bližnji Reki, kjer sem imel sorodnike. Takrat se je tu končavalo šolsko leto koncem avgusta ter novo začinjalo o vseh svetih. Trimesečne počitnice so minule; odpotoval sem v Reko. Bil sem sicer že prej za kak dan v Reki, vendar se mi je tam sedaj zdelo vse novo, vse nenavadno. Kaka razlika med Ljubljano in med hrvatsko-italijanskim, primorskim mestom!

Prve dni sem si ogledal mesto, luko, brodovje, morje; opazoval sem živahno gibanje in drvenje ljudstva, katero se mi je zdelo mnogo bolj živo, nemirno, bolj jezično, kakor ljubljansko. Jezik, navade in običaji, hrana, sploh vse mi je bilo drugače in nenavadno. Bil sem dolgo časa nekako tuj in nezadovoljen v novem bivališču.

Gimnazija je bila nastanjena v veliki, žolto barvani hiši, iz katere so pred sto leti bili izgnali očete jezuite, kateri so nekaj tu, kakor v Ljubljani vodili izobražbo in vzgojo reške mladine. Poslopje je prizidano najlepši reški cerkvi, velikanski rotundi sv. Vida, zavetnika reškega mesta. Zato se je Reka nekaj imenovala tudi »Sveti Vid na Rečini«; v Valvazorju in v starih nemških listinah se imenuje Reka izključno le »Sanct Veit am Flaum«.

Šolske sobe so bile temačne in male, vendar se prevelike za malo število dijakov, katerih je bilo na spodnji gimnaziji kakih 60, na gornji 40 in v petem razredu le 7. Kako malenkostno se mi je to zdelo, ko sem se spominjal velike množice učencev ljubljanske gimnazije. Kaj bo to, vsako lekcijo se bo treba pridno učiti, vsak dan bo človek izprašan, sem si mislil, ko sem prvič gledal součence sedeti v dveh klopih, v katerih je še mnogo praznega prostora bilo. Učenci so bili Otočani, Istrijani, večinoma iz Kastavščine, primorski Hrvatje, in bilo je tudi nekaj Slovencev. — Gimnazija reška se je v teku malih let trikrat izpremenila. Bila je najprej italijansko-hrvatska; učitelji so bili večinoma duhovniki domačini, in tudi vodja je bil duhovnik senjske ško-

fije. Po letu 1850. je postala gimnazija nemška; stari profesorji, ki so za silo nemški znali, so ostali trije; nekaj je bilo Hrvatov in Slovencev; dva ali trije so bili Nemci, med Nemci je bil eden celó iz rajha — iz Nassau-a. — Po letu 1860. se je gimnazija pohrvatila; učni jezik je sedaj v vseh predmetih in vseh razredih hrvatski. Ustanovila se je še druga madjarska gimnazija, kjer se reški mladini vtepa v glavo madjarščina. Iz njene stare hiše so Madjari izpodrinili staro hrvatsko gimnazijo, ki je potem nekaj let v najeti hiši blizu mosta Rečine bivala. Sedaj se je pa preselila na bližnji Sušak, na hrvatska tla, kjer je nastanjena v svoji novo zidani, krasni palači pod Trsatom. Že pod vodstvom vrlega duhovnika gosp. Slamnika se je število učencev podvojilo; sedaj jih ima pod vodstvom ravnatelja gosp. Kresnika več kot štirikrat toliko, kakor jih je imela o svojem času. Več razredov ima vsoprednice. Oj kako teško so se nekaj učili naši Primorci razne predmete v nemškem jeziku, ko niso vstopivši v gimnazijo skoraj besedice nemški razumeli. Zanje je bila gimnazija vstanovljena, in vendar so jim bile do nje duri zaprte. Zatorej tako pičlo število učencev, da je bilo v nekterih razredih skoraj več profesorjev, kot dijakov. In kako lepo se je razcvetel

hodki pa na 1.433.910 gld. V pokritje večje potrebnosti per 29.659.184 gld. izdajo se obligacije štiriodstotnih kronskih rent iz leta 1892. V investicijskem proračunu se nahajajo le take točke, ki spadajo res pod investicije. Potrebnosti pod tem naslovom so v primeri s tekočim letom večje za 5.519.204 gld.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. decembra.

Parlament je z današnjim dnevom zopet prišel svoje delo. Nagodbeni odsek je že večeraj nadaljeval razpravo. Stvarna obstrukcija, ki jo levičarji v odseku marljivo nadaljujejo, ne moti posebno razprave o carinsko-trgovinski zvezi, toda nobene nade ni več, da bi vsa stvar pravočasno prišla v zbornico. V današnji seji poslanske zbornice bo dala najbrže precej opravila znana Herold-Pferschejeva afera. Pričakovati je zelo burnih prizorov in posebno radikalni elementi nemške ljudske stranke so pripravljani na drzen odpor, ako desnica ne ugoditi njih želji. Tem večji hrup bodo zagnali kričači, ako grof Thun ne odgovori na interpel. glede češ. postulatov. Finančni min. dr. Kaizl predloži v današnji seji državni proračun in pojasni posamezne važneje postavke proračuna, ako vse skupaj ne prepreči levica s svojim huronskim kričanjem. V kratkem predloži vlada nagodbeni provizorij in sicer takoj, ko bo nagodbeni odsek dovršil sedanjo razpravo. Nade seveda nima niti vlada niti desnica, da bi se ta vladna predloga rešila parlamentarnim putem, in vsled tega zboruje poslanska zbornica le do 20. ali 22. t. m. V novem letu se pa snide parlament mnogo preje, nego se je sicer mislilo, ker bo deželni zborom določenega le malo časa in sicer samo toliko, da rešijo deželni proračun. Morda še v prvi polovici meseca januarja se snidejo naši poslanci zopet na Dunaju in ako bo delo šlo izpod rok, ostanje skupaj do konca aprila. Vlada sicer trdno pričakuje, da bo delo v novem letu bolje napredovalo in da obstrukcija ne bo povzročala nikakih preglavic, toda nemogoče ni, da bo moral ravnati vsled obstrukcije mesto sedanjega potegniti državni voz novi parlament, prikrojen morda že po novem načrtu.

Katoliški shod v Solnogradu se je pričel minulo nedeljo in bo z današnjim dnevom končan. Predsednikom shoda je bil z velikim navdušenjem izvoljen deželni glavar stolni kapitulat Winkler, na čegar predlog sta se odposlali udanostni brzojavki papežu in cesarju. Kot govorniki so naznanjeni glavar Winkler, meščanski učitelj Moser z Dunaja in tajnik Hauser iz Linca. Razpravlja se o delavskem vprašanju, o zadrugah, posojilnicah ter o poselskem vprašanju. Kakor razvidno iz tega vspešnega, velja ta shod v prvi vrsti poljedelcem in delavcem ter kajpada tudi onim, ki hočejo vse svoje sile posvetiti blagru trpečih stanov.

Mej Hrvati in Mažarti se je pojavil v zadnjem času precej hud razpor, čegar sad je

zavod vsajen na domača tla, ko je bil odstranjen zistem Bach-ove dobe!

V spominu mi je, kako se je v peti šoli mučil učenec, poitalijančen Hrvat iz Malega Lošinja, ko mu je učitelj veleval sklanjati glagol »haben«. Vse se mu je smejalo, ko je revež jecjal: »Ik abe, du ast, er at«. . . Le kdor je bil nemščine vešč, je dobro napredoval ter se lahko mnogo naučil. Profesorji so bili potrpežljivi, prijazni z učenci ter so po očetski za nje skrbeli.

Naj o svojih nekdanjih učiteljih tukaj nekaj besed izpregovorim!

Stari vodja Štefan Vidic, rodom Slovenec, je na raznih krajih Avstrije služboval. Bil je strog, natančen pa dobrega srca; živel je ves za blagor svojih dijakov in le eno željo je imel, da bi se namreč število učencev na zavodu pomnožilo. Bil je posebno naklonjen nam Slovincem. Strogo je pazil na to, da so se učenci počteno in dostojno obnašali. Nikdar ni zamudil šolske maše; bil je mož stare korenine, značajan in veren. Ker je bil premožen, je tudi gmotno podpiral siromašne gimnazijce. Pri profesorjih ni bil kaj priljubljen; imeli so ga za sitneža in pedanta. Kmalu po svojem odhodu je bil vpokojen in je umrl do par let.

(Dalje sledi.)

odstop hrvatskega ministra Josipovića. V poslanskih krogih ogerske poslanske zbornice se je namreč razširjala vest, da je parlamentarni položaj zelo kritičen, ker je minister za Hrvatsko Josipovič neprestano in neomajno vztrajal na stališču, da Hrvatska ni vezana na nagodbo, ako zbornica do konca leta ne reši indemnitetne predloge. Josipovič pa, kakor znano, ni samo minister za Hrvatsko in kot tak član Banffyjevega kabineta, marveč tudi načelnik kluba hrvatskih poslancev, katerih je 40 po številu, pripadajočih vladni večini, in ki bodo v zbornici brez dvoma šli za svojim voditeljem. S tem se lahko provzročijo vladi velike preglavice. Mogoče je z demisijo Josipovičevo rešeno pereče vprašanje, a gotovo nikakor ni.

Pruski listi o Slovanh. Gotovo nihče ne bo pričakoval, da se bodo pruska glasila povoljno izjavljala o gibanju Slovanov, bodisi da bivajo ti v Nemčiji, v Avstriji ali kje drugod. Tudi tega ne moremo pričakovati, da jih bodo nemško nacionalni zagrizenci samo prezirali ter se zanje ne zmenili. To se nam torej zdi že nekako samo po sebi umljivo. Drugače pa je, ako pišejo v duhu nemško-radikalnih glasil listi, katerim vodilo je pravičnost v vsakem oziru in torej tudi v narodnem. Toda niti v očeh nemških konservativcev Slovani ne najdejo milosti. Njih glavno glasilo »Kreuzzeitung« piše, govoreč o znanem odgovoru avstrijskega ministerskega predsednika, da njegove besede sicer niso nevarne obstoju zveze mej Avstrijo in Nemčijo, ker grofa Thuna naloga ne obstoji v tem, da bi čuval in gojil nemško-avstrijsko prijateljstvo, vendar pa ne more nihče tajiti, da se neprestano zožuje naravna podlaga te zelo previdne in primerne politike. Ako namreč, piše končno omenjeni list, posebno v zahodnjem delu Avstrije vedno več vpliva dobivajo slovanski elementi, se nam pač nihče ne more čuditi, ako ne moremo ohraniti mirne krvi in imamo dovolj vzroka s strahom zreti v bodočnost. — Konservativno glasilo more tako pisati o Slovanih pač le samo v »blaženem« rajhu.

Mac Kintleyev govor, s katerim se te dni otvori kongres ameriških zveznih držav, se ne bo dotikal nikakega določenega načrta za vlado na novo pridobljenih ali bolje uropanih otokih Portoriko, Kuba in Filipinih. Članom kongresa bo predsednik priporočal samo, naj temeljito proučavajo kolonijalno politiko ter se zjedinijo za jednoteen način. Zahteval bo pa predsednik, da se stalna armada pomnoži na 100.000 mož in dovoli primeren kredit za pomnoženje vojnih ladij ter naravno novih potrebščin za mornarico. V to svrhu se predsedniku zdi potrebno, da se še nadalje pobira takozvani vojni davek. Vkljub temu torej, da je vojska s Španijo že končana, vendar Mac Kintley ne meni odpustiti nekaj dosedanjih bojnikov, marveč oborožiti še jedenkrat toliko mož.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. decembra.

(Gledališče.) Tudi slovenska talija ne zaostaja za drugimi praznovanci petdesetletnice Njeg. Veličanstva cesarja Frana Josipa I. V ta namen vršili sta se že dve slavnostni predstavi, prva dne 2. decembra, druga pa v nedeljo, dne 4. decem. t. l. Nedeljska slavnostna predstava razlikovala se je od prve po tem, da je stala na nedeljskem programu romantiška jednotejanska »Cesar Friderik III. na Malem gradu v Kamniku«, v slaven spomin cesarju Francu Josipu I. za petdesetletni jubilej njegovega vladanja, spisana od Antona Medveda. Igra je romantiška, in se vrši l. 1444, srečajo se v njej prav čudnim umetniško zapletenim potom osebe: Cesar Friderik III., poznejši papež Pij II., poznejši prvi ljubljanski škof Žiga Lambert in poznejša opatinja Klarisinja v Mekinjah Ana Hertentelsova. Objekt celi igri pač ne more biti drugi, nego da je pisatelj osebe, ki so važne v zgodovini naše domovine, na odru združil, ker dejanja ni mnogo, tem več pa modrovanja. Svršetek igre pa obstoji v prerokovanju brodarja Bajevnika, kateri Šliku prorokuje, da bo cesarski svetnik, pa ne svetnik, cesarjevemu svetniku Piccolominiju, da postane papež Pij II., grofici Hertentelsovi, da bo opatinja, Žigi Lambertu, da bo prvi ljubljanski škof, in cesarju Frideriku, da bo vladal 54 let ter da se bo čez 400 let rodil mu enak imenom Fran Josip I., ki bo tudi vladal nad

50 let, na kar so navzoči in tudi občinstvo temu vnuku zaorili: slava! Takov konec napravil je gotovo primeren efekt za cesarjevo slavnost in občinstvo s ploskanjem tudi ni štedilo. Ako še o načinu igranja nekaj spregovorimo, radi priznamo, da so vsi igralci ustregli našim skromnim zahtevam, le o Verovškemu si dovoljujemo pripomniti, da ne more ker ne dejanski tudi umetno ne priti v neprisiljen ogenj razburjenosti. Drugi del, namreč III. akt iz opere »Ernani« »Slava Karolu V.« kakor tudi tretji del večerajšnje predstave, namreč jubilejna igra »Naš cesar« so se igrale v drugič.

(Svečanost cesarjeve petdesetletnice v e. kr. tobačni glavni tovarni.) Tukajšnja tobačna tovarna proslavila je cesarski jubilej na priprost, a jako lep način. Na dvorišču tovarne postavil se je šotor z oltarjem ter se brala ondi sveta maša. Šotor bil je jako ukusno okrašen z zastavami, zelenjem in svežimi cveticami in s pročelja blestela je slika cesarskega jubilanta. Dne 2. decembra ob osmih zjutraj zbralo se je delavstvo in nadzornovalno osebje polnoštevilno in v praznični obleki. Mašo daroval je redovnik frančiškan in zbor 30 pevko-delavk — vse društvenice katoliškega društva za delavke — pod vodstvom gospoda vodje Belarja pel je med božjo službo v vsakem oziru dostojno. Slovesno cerkveno opravilo in vzvišeno cerkveno petje na ta velepomembni dan pod milim nebom prevzelo je srca vseh navzočih. Po končanem cerkvenem opravilu zbral je nadzornik V. Möller vse uradništvo in delavstvo okolu sebe ter v slovenskem jeziku slavil današnji velepomembni dan. Izročil je tudi vratarju tovarne častno svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje, naglašujoč, da je vratar Frus pač vzor zvestega in požrtvovalnega cesarskega služabnika. Z gromovitimi »živio«-klici na svojega Najvišjega Gospodarja dalo je svojemu čuvstvu duška cesarju, državi in svoji slovenski domovini udano delavstvo. Ko je pa cesarske pesmi slovesni glas vrel iz prsi vseh navzočih dva tisoč delavcev in delavk in se razlegal po prosti naravi daleko na okrog, videlo se je na obrazih vseh navzočih, da čutijo v svojih srcih neomejeno udanost in zupanje do vzvišene osebe našega tako bridko skušanega cesarja.

(Izredno navdušenost) za cesarja je ob priliki petdesetletnice kazala v Ljubljani cerkev sv. Jakoba: 66 metrov visoko je vihrala na križ privezana 7 m dolga črnorumena zastava, o kateri spočetka nobeden ni vedel, kako je prišla gori. Sredo zvečer (30. nov.) je bil zvonik od znotraj zaprt, v četrtek jutro je bila zastava občudovana, torej je moral kdo v mrzli noči po kovinskem električnem dovodu plezati prav od tal. Še do danes ima stolp sv. Jakoba in njegova električna vrv zmerom novih opazovalcev. Hrabri častilec cesarjev se je te dni sam predstavil in povedal podrobnosti: o polnoči je bil začel plezati, rabil 40 minut (vstevši odmora); ker je nato prišel stražnik pred stolp, je sedel na jabolku celo uro, na to jo je v 20 min. spet neopažen pobrisal. Snemat je šel zastavo večeraj ob 1/3 popoldne v pričo mnogobrojnega občinstva, ki se je hitro nabralo, dasi ni bilo poprej nič naznanjeno. Videla se je plezalca nevstrašenost — v višavah je bil kakor na tleh v gibanju okreten, urno je drsela kovinska vrv pod oprijemajočimi rokami, vendar se je čutilo ob enem, da ni bil lahkomišeln, zakaj vsako kretanje njegovo je bilo namenu primerno, varno. Ljudstvo je drlo pred stolp, ko je z zastavo stopil na tla — zmuznil se je, zastavo stisnil pod pazduho in se izmuzal priljuden prikupljiv mladenič z Dunaja, gledališki kleparski pomočnik A. Ekhart.

(Občina Šent-Vid nad Ljubljano) je za spomenik Njih Veličanstva presv. cesarja Franc Jožefa I. v Ljubljani darovala 80 gld. — Tudi je po enoglasnem sklepu občinskega odbora vložila prošnjo na visoki državni zbor za ustanovitev vseučilišča in višjega deželnega sodišča v Ljubljani.

(Z Bleda) 3. dec. V seji občinskega sveta dne 1. t. m. se je g. župan Kežar v primernem nagovoru spominjal cesarskega jubileja ter polnoštevilno zbrane odbornike pozval, da so presviti. vladarju zaklical trikratni »slava«. Poleg tega, da se zida v proslavo jubileja na Bledu nova četverorazrednica, dovolil je občinski zastop v imenovanji seji 100 gld. podpore prostovoljnemu gasilnemu društvu na Bohinjski Beli, ki se je osno-

valo v spomin cesarjeve petdesetletnice, in 50 gl. za cesarjev spomenik v Ljubljani. — Na predlog g. župana, katerega je toplo priporočal odbornik Matija Mrak, sklenil je občinski zastop soglasno — razun glasu jednega g. virilista, ki se je glasovanja zdržal, odposlati na primerna mesta peticiji za slovensko vseučilišče in višje deželno nad-sodišče v Ljubljani. — Na predvečer jubileja je gromenje topičev z Bohinjske Bele in Kupljenika ter pritrkavanje zvonov po vseh cerkvah napovedovalo bodoči praznik. 2. dec. ob 8. uri je bila v Gradu slovesna služba božja, katere se je vdeležil občinski zastop in corpore ter vsa blejska inteligenca, tako, da mi je nehote prišla misel: Le škoda, da ne praznujemo vsako nedeljo in praznik cesarskega jubileja, kateri bi, kakor veva cerkvena zapoved, vodil tako inteligentne kakor kmetijske Blejce v starodavno cerkev sv. Martina. Vile in hiše okrog jezera so bile ta dan v zastavah. — Na posebno hvalevredni način sta praznovala g. Viktor Klinar z gospo soprogo Ivano cesarski jubilej. Pogostila in obdarovala sta domače reveže na Mlinem prav v smislu presvitlega slavljenca, ki je tolikokrat izjavil, da so mu dobrodeli najdražji dokazi verne udanosti. — Čast torej občeznani Petranovi obitelji!

(Iz Naklega.) Tudi naša župnija je dne 1. in 2. decembra pokazala, kako ljubi in spoštuje svojega presvetlega vladarja, kako mu je vdana. Že večer pred jubilejnim dnevom je prijazno Naklo pokazalo svoj sijaj, kajti imelo je vsa javna in zasebna poslopja razsvetljena, med katerimi so se nekatera zares odlikovala z bogatim nakitom in divno razsvetljavo. Ne bom omenjal, da je bila prihodnji dan župnijska cerkev ob slovesni sveti maši, kakor tudi popoldne med izpostavljenjem Najsvetejšega polna pobožnih Nakljancev, ki so pošiljali vroče molitve za blagor cesarjev pred Najvišjega, ampak opisati hočem le šolsko slavnost, ki se je vršila zajedno s proslavljenjem cesarjeve petdesetletnice. Blagoslovila se je namreč pred slovesno sv. mašo zastava šolske mladine. Dosedaj je še nismo imeli ter smo jo ob raznih prilikah zelo pogrešali. Letos pa jo je v spomin na cesarjev jubilej omislil naši mladini g. učitelj Jožef Traven. On, ki se že blizu 40 let, odkar stoji naša šola, z občudovanja vredno vnemo trudi s poučevanjem naše dece, si je zagotovil s tem plemenitim darom trajen spomin med župljani; bodi mu v imenu vseh na tem mestu izrečena najtoplejša zahvala. Zastavo, ki nosi krasni podobi svetega Alojzija, ki kleči pred nebeško devo, in zaščitnika darovalčevega sv. Jožefa, diči rudečevišnjev trak, ki nam pove, v čegav spomin je bila nabavljena. Po blagoslovljenju je imel gosp. župnik slovesnosti primeren nagovor do svojih župljanov, kateremu so slednji pazno sledili. Ko je bila slovesnost v cerkvi končana, podala se je šolska mladina z učiteljstvom in občinskim odborom v okrašeno šolsko poslopje, kjer smo slišali slavnostni govor, ki nam je podal sliko cesarjevega življenja in delovanja, ter zapeli cesarsko himno. Darežljiva roka g. župnika je potem obdarovala otroke z jubilejnimi knjižicami Zupanovimi in z okusnim pecivom, vsled česar sta veselje in zadovoljnost šolarjev dosegla vrhunec. Ko smo še zaklical trikratni »Živio« presvetlemu slavljenču, je bila završena lepa slavnost, ki ostane odraslim, vzlasti pa mladini v trajnem spominu.

(Iz Leskovic.) Ne samo v kraljevih mestih, tudi v skromnih vasicah slavi se cesarsko slavje. Tudi pri nas so se v četrtek dne 1. decembra glasili topiči med slovesnim zvenenjem. Drugi dan bila je velika sveta maša in potem precej sv. to Rešnje Telo izpostavljeno, ker so ljudje od daleč prišli in je tako najbolj primerno bilo. Tudi šolarji so se skupno udeležili in ker so poprej lepo molili, tudi potem dobili nekaj telesnega pokrepčila. — Pretekli teden je tu razsajal silni vihar, podrl več kozolcev ter izruval več dreves. — Posojilnica in kmetijsko društvo, letos ustanovljeno, služita ljudstvu v zdatno pomoč, če se tudi kdaj kdo namrdne, že ve zakaj.

(Iz Šturija) 3. dec. Grom topičev iznad Žapuž oznanja, da smo Šturci dobili novega župana. Izvoljen je županom gospod Matija Repič, vele-trgovec v Šturiju; občinski svetovalci so: Edvard Cigoj, Filip Trčelj, Jožef Breclj in Anton Peljhan. Vsi so vrli možje, katerim ljudstvo zaupa. Novemu gosp. županu in odboru: Na mnogaja leta!

V poštenem delu za občino si pridobivajte zaupanje občanov. Živeli! — Na predvečer vladarjeve petdesetletnice smo imeli v Šturiju krasno razsvetljavo. Iz daljave nam je posebno ugajala izvrstno pogojena vrsta svetilk na Ustiju. Naša občina in krajni šolski svet sta poslala Nj. Prevzvišenosti gospodu deželnemu predsedniku, udanostno izjavo, s prošnjo, da jo predloži Nj. Veličanstvu. V njej izrazamo Nj. Veličanstvu najodkritejšo zahvalo za vso očetovsko skrb, ljubezen za vztrajnost in požrtvovalnost v zlic hudim poskušnjam, neomahljivo zvestobo do smrti. — Vreme imamo krasno. Tri dni že nam sije uprav pomladnje solnce, kakor bi nam hotelo javiti, kako lepe dni smo imeli, zgodovinsko imenitne.

(Izpred perotnega sodišča.) V ponedeljek, dne 5. t. m. sedel je pred porotniki na zatožni klopi Janez Avsenek, posestnik iz Zgoš pri Begunjah na Gorenjskem. Državno pravdnistvo ga je obtožilo, da je dne 13. septembra t. l. Miho Kopača ubil. Omenjenega dne šli so namreč Janez Avsenek, Miha Kopač in Matija Kolman zvečer okoli 10. ure iz gostilne pri Joževcu v Begunjah v Zgoše. Bili so vsi malo pijani, vsled tega začeli so se prepirati in konec prepira naredil je uboj Mihe Kopača od strani Janeza Avseneka, kakor to pripoveduje jedina pričja Kolman. Zagovarjal ga je dr. Krisper. Razprava trajala je celi dan. Porotniki so obtoženca oprostili s 5 proti 7 glasovom.

(Iz Kranja) se nam poroča: Odgovarjaje na vaše poročilo v št. 268. »Slovenca« z dne 23. novembra še jedenkrat pritrdim, da naprava od mene projektovanega vodovoda po načrtu delniške družbe za vodovode na Dunaju ne bode presežala svote 54.000 gld. V tem smislu sem trdno glede zidanja, kar ga bode pri vodovodni napravi, katero po istej ceni ali pa morebiti še kak tisočak ceneje prevzame, že v svojej brošuri navedel, med tem ko mi firma, katera bi prevzela napravo vodovoda po Hraskijevem načrtu za 270.000 gld., še ni znana. Kako primerno so v Hraskijevem načrtu stroški proračunjeni, razvidi se že iz tega, da v njem manjka kar dveh aqueductov. Ali mislite, da se bodo lastnik dotičnega zemljišča, kjer je studenec, in lastniki desetih podjetij na Kokri, zadovoljili s svoto 10.000 gld.? Toliko komaj zadostuje za odkupnino studenca. Povse neznano mi je tudi, da bi se bil c. kr. deželni zdravstveni svet dosedaj javno izrekel proti načrtu delniške družbe. Če pa so ga slavna gospoda povprašala za njegovo mnenje bodočega vodovoda, katerega še nikjer ni, zakaj pa se ne pobrigajo za to, da bi se isti izrekel tudi o vodi, katero sedaj Kranjci moramo in še bodemo morali Bog ve kako dolgo piti, če se bodo priprave za vodovod tako hitro vršile, kot do sedaj. Vaše poročilo govori jedenkrat od napeljave vode iz vodnjaka 3 km. oddaljenega, drugič pa o napeljavi vode iz projektovanega vodnjaka, ravno pod mestom. Kako se to strinja, naj razume oni, ki pozna četrto dimenzijo. — Kranj, dne 30. novembra 1898. — Tomo Pavšlar.

(Vročinska bolezen) razsaja že dalje časa v okolici Št. Jurija ob Taboru na Štajerskem.

(Potres.) V Vodicaх smo čutili zopet v soboto, dne 3. t. m. ob 5. uri 25 min. zvečer precej močan 2—3 sekunde trajajoč potres, kojega je spremljalo močno podzemeljsko bobnenje. — Hvala Bogu, škode ni naredil, a zopet nam je v spomin poklical: Čujte in molite!

(Deželnim poslancem) izvoljen je bil večeraj v Zagrebu III. volilnega okraja kandidat zjedinjene opozicije g. kanonik Cvetko Rubetić s 159 glasovi nasproti vladinemu kandidatu, ki je dobil 154 glasov. Tako je sloga iztrgala madžaronom zopet jeden mandat. — Živela složna hrvatska oporba!

(Promet v Avstriji.) Kako napreduje v Avstriji železnični promet, dokazuje promet meseca oktobra. Ta mesec se je vozilo po državnih železnicah blizu 4 milijone oseb in čez 3 milijone ton blaga. Od 1. januarja do sedaj so dohodki 90 milijonov, za 5 milijonov več nego lani. — Leta 1897 je preskrbela c. kr. pošta 997.5 milijonov pošiljatev (leta 1896 samo 917.0 milijonov). — Telegramov se je oddalo leta 1897 13.7 milijonov, na telefonu se je vršilo 85 milijonov pogovorov. — Cevno pošto ima samo Dunaj in se je na nji pneumatično poslalo 5 milijonov predmetov. — Poštno osobje šteje 38.092 usluž-

bencev. Dohodkov je bilo 44½ milijonov; dobička je imela država blizu 4 milijone goldinarjev.

Društva.

(Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Zatičino, Višnjo Goro, Št. Vid in Krka) ima v nedeljo, dne 11. decembra t. l. v Zatičini pri Fricu popoldne ob 4. uri občni zbor in volitev. Častiti udje so uljudno povabljeni.

(Pevsko društvo »Sora« v Žireh) ima v nedeljo 11. t. m. ob 3. uri popoldne v društveni sobi svoj občni zbor. 1. Volitev novega predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Razni navsveti in slučajnosti. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Darovi.

Drugi izkaz prispevkov slovenskih občin za cesarjev spomenik v Ljubljani. V to svrhu so dalje darovale občine: Dole nad Idrijo 20 gld., Kamna Gorica 20 gld., Tomišelj 40 gl., Križe pri Trziču 40 gl., Deden Dol pri Zatičini 25 gld., Preddvor 20 gld., Radovljica 50 gld., Domžale 75 gld.

Jubilejski darovi za družbo sv. Cirila in Metoda. Poslali so: Slavno bralno društvo v Spodnji Idriji 4 gld. 60 kr., nabranih na zabavnem večeru. — Č. gosp. Anton Nemeč, župnik v Kokri, 1 gld. — Litijske Slovenke 100 gld. kot šesto pokroviteljstvo s prošnjo, da se vpiše za pokroviteljico rodoljubna gospa Minka Vrančič v Ljubljani. — G. Sovič v Št. Lorencu 2 gld. — Gospa Marija Skrinjar v Trstu 100 gld. kot dobiček Nabergojevih razglednic s prošnjo, da se vpiše za pokrovitelja blagorodni gosp. Ivan vitez Nabergoj. — Njegova Premilost g. knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič 100 gld. — Č. g. dr. Josip Lesar, Alojzijeviski vođa in profesor bogoslovja v Ljubljani, 5 gld. — Reka, V. Kolar 2 gld. 50 kr. — Moška in ženska podružnica v Škofji Loki 57 gld. 30 kr. — Gospod H. Starkel, trgovec na Starem trgu v Ljubljani, kot ustanovnik šentjakobsko-trnovske moške podružnice 10 gld. — Podružnica vipavska po g. Fr. Silvestru 14 gld. 30 kr. — Č. g. Tom. Potočnik, župnik na Breznici, je nabral 20 gld. in sicer so darovali gg.: nabiratelj 3 krone, nad učitelj Josip Ažman 1 krono, župan Anton Kržišnik 3 krone, občinski svetovalec in trgovec Janez Finžgar 2 kroni, občinski svetovalec in trgovec Eg. Jeglič 2 kroni, posestnik in usnar Fr. Papler 2 kroni, krojaški mojster Fr. Finžgar 1 krono, posestnik Matija Zupan 3 krone, kovaški mojster Fr. Počačnik 1 krono, mizarški mojster Jan. Sebenahar 2 kroni, posestnica Marija Čop 3 krone, posestnica Katar. Mulej 3 krone, posestnik Fr. Koselj 2 kroni, trgovec Janez Bulovec 2 kroni, Kat. Hrovat, Mina Golmajer, Katar. Finžgar, Neža Dolar, Mar. Dešman, Frančiška Triplat po 1 krono in razni manjši doneski skupaj 4 krone. — Gospod Miha Pesjak in gospa Marija Pesjak v Kamni Gorici 10 gld. — Č. gosp. P. Švegelj, kapelan v Kozljah pri Sežani, 2 gld. — G. Jožef Klemenčič, nadučitelj v Galiciji pri Celju, 1 gld. 40 kr. — Po č. gosp. J. Zupančiču v Ljubljani, ki je postala ustanovnica litijske podružnice. — Vsem vrlim Slovencem in Slovenkam pristrčna hvala za izredno požrtvovalnost.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 6. decembra. V današnji seji poslanske zbornice je predložila vlada proračunski provizorij za dobo od 1. januarja do 31. marca 1899. — Finančni minister je v svojem ekspezeju k proračunu za leto 1899 naglašal, da znaša prebitek okroglo pol milijona ali 119.000 več nego proračunani prebitek leta 1898 ter pojasnjuje za 36 milijonov večjo potrebnost v primeri s tekočim letom. Ako odštejemo za regulacijo uradniških plač ustavljenih 13 milijonov, ostane potrebnost večja le za 23 milijonov, za kolikor se skoro redno vsako leto zvišuje državna potrebnost. Jednake številke: 25, 22, 21, 23 nahajamo tudi v prejšnjih letih, le zadnji dve leti je bila potrebnost in tudi pokritje izredno višje. Večjo potreb-

